

<https://hstryres.uz/journal/index.php/makro>

2026, № 1 (13)

ISSN-3030-3761

ТАРИХИЙ ТАДҚИҚОТЛАР
Илмий журнали

ИСТОРИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
Научный журнал

HISTORICAL RESEARCHES
Scientific journal

ТОШКЕНТ-2026

Бош муҳаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Юнусова Хуршида Эркиновна
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети

Бош муҳаррир ўринбосори:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief editor:

Шакиров Иляс Рахимзянович
т.ф.ф.д., (PhD)
Ўзбекистон Миллий университети

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ
РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ
EDITORIAL BOARD

Сагдуллаев Анатолий Сагдуллаевич
тарих фанлари доктори, профессор, Академик
Ўзбекистон Миллий университети
Сулейманов Рустам Хамидович
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Муминов Алишер Гаффарович
Сиёсий фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Зуев Андрей Сергеевич
тарих фанлари доктори, профессор
Новосибирск Давлат университети
Ишанхуджаева Замира Райимовна
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Кобзева Ольга Петровна
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Холиқулов Ахмад Баймахаматович
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Габриэльян Софья Ивановна
тарих фанлари доктори, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Убайдуллаева Барно Машрабжоновна
тарих фанлари доктори, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Очилдиев Файзулла Бобокулович
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Саидбобоев Зокиржон Абдукаримович
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Азизов Илдар Рафаэлевич
Сиёсий фанлари доктори (DSc)., доцент
Бизнес ва тадбиркорлик Олий мактаби

Гаффоров Шокир Сафарович
тарих фанлари доктори, профессор
Самарқанд давлат университети
Сиддиков Равшан Бердимуратович
тарих фанлари номзоди, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Тухтабеков Козимбек Азимбекович
тарих фанлари номзоди, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Бабабеков Акбар Давурбаевич
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
Ўзбекистон Миллий университети
Бахранов Шерзод Таштурсунович
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
Жамоат ҳафсизлиги университети
Алиазарова Дилдора Валишеровна
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Холиқулова Шахноза Боймухамматовна
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Навоий Давлат педагогика институти
Нормуродов Дилмурод Рахматуллаевич
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Абдулаева Нигора Санжаровна
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Америка технологиялар университети
Тоғаев Жасур Эркинович
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Усаров Умид Абдумавлянович
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Эшқувватов Бобир Валикул ўғли
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)., доцент
Ўзбекистон Миллий университети

Контакт редакции журнала
Город Ташкент, улица Мирзо Голиба,
Исторический факультет
Национального Университета
Узбекистана имени Мирзо Улугбека
Web: <https://hstryres.uz/journal/>
E-mail: I.Shakirov91@mail.ru
Тел: +998900382203

Contact Editors of journal
Tashkent city, street of Mirzo Golib,
Faculty of history of the National
university of Uzbekistan named after
Mirzo Ulugbek
Web: <https://hstryres.uz/journal/>
E-mail: I.Shakirov91@mail.ru
Phone: +998900382203

МУНДАРИЖА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1	Abdurasilov Shoxrux Raupovich	5
	OʻRTA ASPLARDA TOSHKENTNING IJTIMOIIY-SIYOSIY VA ETNIK TARIXI	
2	Abdunosirova Ozodaxon Botirjon qizi	14
	SHOHRUX MIRZONING ILMIY VA IJODIY FAOLIYATIGA DOIR	
3	Акбоева Зебинисо Джалолиддиновна	19
	ЯНГИ ИҚТИСОДИЙ СИЁСАТИНИНГ ТУРКИСТОНДА ЖОРИЙ ҚИЛИНИШИ ВА УНИНГ ОҚИБАТЛАРИ	
4	Begimqulova Laylo Mashrabovna	23
	AMIR TEMUR DAVLAT BOSHQARUVIDA OLIY MASLAHAT KENGASHINING FAOLIYATI	
5	Begimqulova Laylo Mashrabovna	28
	AMIR TEMUR TAMONIDAN MARKAZLASHGAN DAVLAT ASOSLARINING YARATILISHI	
6	Гаффоров Шокир Сафарович	35
	ПОЛИТИКА ЗАСЕЛЕНИЯ ТУРКМЕНСКИХ ТЕРРИТОРИЙ РОССИЙСКИМИ ПЕРЕСЕЛЕНЦАМИ В КОЛОНИАЛЬНЫЙ ПЕРИОД	
7	Дусчанов Расулжон Рахимбердиевич	43
	ЎЗБЕКИСТОНДА МОЛИЯ ТИЗИМИ ТАРИХИ	
8	Ernazarov Shermuhammad Eshbekovich	49
	TARIX, TARAQQIYOT VA MILLIY GʻOYA	
9	Fayzrahmanova Zarina Ildarovna	58
	SHAYBONIYLAR SULOLASI DAVRIDA BUXORO XONLIGI	
10	Исмоилова Парвина Хамиджон кизи	66
	ВОПРОС ОБ УЧРЕЖДЕНИИ СИСТЕМЫ КРЕДИТОВАНИЯ В ТУРКЕСТАНСКОМ КРАЕ (НА МАТЕРИАЛАХ ТУРКЕСТАНСКОГО СБОРНИКА)	
11	Ишанходжаева Замира Райимовна., Махкамова Рано Аловиддин кизи	72
	ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ (ЎОДУ) ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ ЙИЛЛАРИДА	
12	Кобзева Ольга Петровна	81
	В ПАМЯТЬ ОБ УЧЕНОМ	
13	Mamajonov Soyibjon Xalilovich	86
	“SHARQ KUTUBXONASI” ASARIDA AMIR TEMURNING DASHT YURISHI MASALASINING OʻRGANILISHI	
14	Maxamova Shahlo Anatoliyevna	91
	CHIGʻATOY ULUSI MUSTAQILLIK DAVRI (1306-1346)NING ARABIY MANBALARDA AKS ETISHI	
15	Norbekov Suhrob Farxod oʻgʻli	98
	SHARQIY SLAVYAN DIASPORASINING IJTIMOIIY - SIYOSIY FAOLLIGI (USTUNLIGI): TURKISTON ASSR (1918-1924 YILLAR)	
16	Ochilova Dilobar Joʻraqulovna	108
	MOʻGʻULLAR IMPERIYASINING SHAKLLANISHI DAVRI MASALASIDA SHARQ MANBALARNING QIYOSIY TAHLILI	
17	Qitaybekov Azizbek Kenesbek oʻgʻli	114
	1970-YILLARDA QORAQALPOGʻISTON FUQARO AVIATSIYASINING XALQ XOʻJALIGIDAGI OʻRNI: ARXIV HUJJATLARI TAHLILI	
18	Qodirova Mavluda Mirzaraximovna	120
	QURBONJON DODXOHNING IQTISODIY SIYOSATI	
19	Qoraboyev Sherzodbek Raximovich	125
	MASJIDLAR FAOLIYATIDA MILLIY URF-ODATLAR VA DINIY QADRIYATLAR UYGʻUNLIGI (FARGʻONA VODIYSI TAJRIBASI ASOSIDA)	

20	Tolibjonov Azizjon Tolibjonovich SULTON TAKASHNING IROQ SALJUQIYLARI VA ABBOSIYLAR XALIFALIGI BILAN SIYOSIY MUNOSABATLARI TARIXI	130
21	Turdaliyev Abduhilol Zohidjon o‘g‘li CHIG‘ATOY ULUSI VA ELXONIYLAR DAVLATI O‘RTASIDAGI SIYOSIY KURASHLAR	139
22	Худойкулов Урал Каримович ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЖАНУБИЙ ВИЛОЯТЛАРИДА ЕНГИЛ ВА ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИНИНГ РИВОЖЛАНИШИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР ВА МУАММОЛАР	149
23	Хо‘jamberdiyev Ma‘murjon Mirkomil o‘g‘li TEMURIYLAR DAVRI TABIBLARI VA ULARNING KUNDALIK HAYOTI	156
24	G‘ulomov Ilhomjon Komiljonovich 1920-YILDA O‘TKAZILGAN AHOLINI RO‘YXATGA OLISH TADBIRINING ROSSIYA UCHUN IQTISODIY AXAMIYATI (TURKISTON ASSR MISOLIDA)	163

Худойкулов У. К.

«Ўзбекистон тарихи» кафедраси доценти, т.ф.н.

Ўзбекистон Миллий университети

Ural_karimovich@mail.ru

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЖАНУБИЙ ВИЛОЯТЛАРИДА ЕНГИЛ ВА ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИНИНГ РИВОЖЛАНИШИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР ВА МУАММОЛАР

АННОТАЦИЯ

Мазкур мақолада XX асрнинг 70 – 80 йиллар даврида СССР иқтисодиётининг ишлаб чиқаришдаги бир томонлама тараққиёти натижасида ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқарувчи янги саноат объектларини қуриш, шунингдек, ишлаб турган саноат объектларини қайта қуриш ва кенгайтиришга эътибор берилиши ва ундаги камчиликлар, ушбу йўналишдаги иқтисодий сиёсат саноат қувватларини оширишда экстенсив усуллардан далолат бўлиб, охириги йиллардаги иқтисодий инқирозни, ҳатто аҳоли турмуш даражасининг пасайиши, саноатнинг истеъмол маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган тармоқларда топилган даромад ва маблағлар енгил саноат тармоқларига оқиб ўтишига асосланган иқтисодий ўсиш тури йилдан йилга енгил саноат тармоқлари пасайишига сабаб бўлиши. Енгил саноат катта куч-қудратга, моддий ва молиявий имкониятларга эга бўлсада, истеъмол маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи тармоқларни замонавий техника ва технологик ускуналар билан таъминлай олмаганлиги туфайли ички бозорга сифатсиз халқ истеъмоли моллари кўпайиб кетишини таҳлил қилинган.

Калит сўзлар: Саноат комплекси, қурилиш саноати, иқтисодиёт, енгил саноат, даромад ишлаб чиқариш, истеъмол маҳсулотлар, маъмурий-маиший, транспорт, алоқа, темир йўллар, совет ҳукумати, енгил ва озиқ-овқат саноати.

КИРИШ

Қайд этиш лозимки, СССР иқтисодиётининг ишлаб чиқаришдаги бир томонлама тараққиёти натижасида ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқарувчи янги саноат объектларини қуриш, шунингдек, ишлаб турган саноат объектларини қайта қуриш ва кенгайтиришга эътибор берилди. Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг 2-бўлинмаси, яъни истеъмол эҳтиёжларини қондириш кўрсаткичи йилдан йилга пасайиб борди. Масалан, бу кўрсаткич 1970 йилдаги 41.1 фоиздан 1975 йилга келиб 36.0 фоизга тушиб қолди. Ўз навбатида 1-бўлинма кўрсаткичлари мос равишда 58.9 фоиздан 64.0 фоизгача етди. Саноатнинг “В” ва “Б” гуруҳ тармоқларининг таҳлили ҳам ушбу жараёнга янада аниқлик киритади. Расмий кўрсаткичларга қараганда, “А” гуруҳи тармоқлари салмоғи 1928 йилги 40 фоиздан 1990 йилга келиб, 73 фоизга етди, ўз навбатида бу йилларда истеъмол комплексининг салмоғи 27 фоизга тушиб қолди. Ушбу рақамларга аниқлик киритганда, иттифоқнинг

сўнгги йилларда ишлаб чиқариш потенциалининг 5/4 қисми ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун, 5/1 қисми эса аҳоли эҳтиёжлари учун хизмат қилган [1].

КПСС МК Бош котиби ва СССР Президенти М.С. Горбачёв ўз вақтида “Шпигель” журнаliga берган интервьюсида қуйидаги рақамларни келтирган эди: “Бизда ишлаб чиқариш фондларининг фақат 6-8 фоизи халқ истеъмол маҳсулотлари учун ишлайди”[2].

Ушбу йўналишдаги иқтисодий сиёсат саноат қувватларини оширишда экстенсив усуллардан далолат бўлиб, охириги йиллардаги иқтисодий инқирозни, ҳатто аҳоли турмуш даражасининг пасайишини олдиндан белгилаб берган эди.

Саноатнинг истеъмол маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган тармоқларда топилган даромад ва маблағлар енгил саноат тармоқларига оқиб ўтишига асосланган иқтисодий ўсиш тури йилдан йилга енгил саноат тармоқлари пасайишига сабаб бўлди. Енгил саноат катта куч-қудратга, моддий ва молиявий имкониятларга эга бўлсада, истеъмол маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи тармоқларни замонавий техника ва технологик ускуналар билан таъминлай олмаганлиги туфайли ички бозорга сифатсиз халқ истеъмоли моллари кўпайиб кетишига сабаб бўлди.

Узоқ йиллар давомида иқтисодиётнинг барча соҳаларида яширин тарзда тўпланиб келган ва ўз ечимини топмаган муаммолар ўзини ошкор этиши, ишлаб чиқариш ва истеъмол ўртасидаги жиддий тафовутлар аҳолининг пул даромади ва унинг товар билан қопланишида ўзини намоён қилиб, пул муомаласи ва хўжалик алоқаларининг издан чиқишига ҳамда инфляциянинг ўсиши ва гиперинфляциянинг кучайишига олиб келди.

Маълумки, мустабид тузумнинг кулаши арафасида социалистик лагерь таркибига кирувчи давлатлар, айниқса СССР иқтисодиёти чуқур таназул даврини бошидан кечирди. Асосан XX асрнинг 70-80-йилларидаги иқтисодий-ижтимоий жараёнлар совет давлатининг емирилишини тезлаштириб юборди. Шу давр ичида халқ хўжалигининг аксарият соҳаларида эришилган бир қатор ижобий ютуқларга, юксак иқтисодий кўрсаткичларга қарамай, мамлакат чуқур сиёсий, ижтимоий-иқтисодий турғунлик қаърига юз тутган эди. Турғунлик айниқса XX аср 80-йиллари охирига келиб, бутун мамлакат ҳаётининг чуқур инқирозга юз тутишига сабаб бўлди.

СССРда кўп йиллар давомида шаклланган хўжалик алоқаларининг узилиши ишлаб чиқариш даражасининг ниҳоятда пасайиб кетишига олиб келди. Иттифоқ таркибидаги республикалар ичида айниқса Ўзбекистон ўзининг бир ёқлама ривожланган иқтисодиёти билан бунга дош бериши, мавжуд вазиятдан чиқиб кетиши анча қийин эди. Чунки республикада кўп йиллар давомида шаклланган халқ хўжалиги тартиби, унда пахта якка ҳокимлигининг ўрнатилганлиги, хомашёнинг Иттифоқ эҳтиёжлари учун аёвсиз ишлатилиши, технологик жиҳатдан охирига етказилмаган ва хомашё ёки ярим тайёр маҳсулотни тайёрлашга қаратилган ишлаб чиқаришнинг шаклланиши, аксарият саноат, ҳатто енгил саноат маҳсулотларининг четдан келтирилиши ва бошқа бир қатор сабаблар республиканинг Марказга

карамлигини мустаҳкамлаб, импорт маҳсулотларга эҳтиёжнинг ортишига олиб келди.

СССРда совет ҳокимиятининг мустаҳкамланганлиги, халқ хўжалигидаги жараёнларга ҳам ғоявий-мафкуравий жиҳатдан ёндашиш, иқтисодиётдаги объектив қонуниятларнинг инкор этилиши, мамлакат иқтисодиётининг ривожланишига, шу жумладан ишлаб чиқаришнинг ўсишига салбий таъсир қилиб, халқ хўжалигида тангликка етакловчи омилларнинг зўрайиб боришига шароит туғдирди. Мулкка нисбатан давлат монополиясининг ўрнатилиши, эркин бозор муносабатларидан фойдалана билмаслик, унинг ўрнига маъмурий тақсимлашга асосланган партия-давлат бошқарув тизимининг чексиз ҳукмронлиги халқнинг бунёдкорлик ҳислатларига тўғаноқ бўлди.

Шу билан бирга – мустабид тузум раҳбарияти иқтисодиётдаги хато ва камчиликларни бартараф қилишга уринмасин текисчилик ва тенг тақсимлаш принциплари исканжасида қолган ва Марказдан туриб бошқариладиган иқтисодиёт ўзини ўзи ривожлантириш имкониятларидан маҳрум эди.

Ушбу ҳолатга баҳо бериб, Ўзбекистоннинг биринчи Президент И.Каримов шундай деб таъкидлаган эди: “Бугун биз совет давридаги эски статистиканинг сохта услубларини ёдга олишимиз мумкин. Унга кўра ялпи ижтимоий маҳсулотнинг, саноат, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқариш, қурилиш-пудрат ишлари ҳажмининг ўсиш суръатлари ва бошқа умумий кўрсаткичлар бош мезон ҳисобланар эди.

Лекин кўп жиҳатдан пуфлаб ясалган бундай сохта суръатлар амалда иқтисодиёт ривожига барқарорлик ва аҳоли ҳаёт даражасининг ўсишига таъсири ҳақидаги маълумотларни бермас эди”[3].

Юқоридаги мулоҳазалардан келиб чиққан ҳолда ҳам шуни таъкидлаш жоизки, тадқиқ қилинаётган йилларда Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятлари иқтисодиётида кўплаб қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш билан боғлиқ бўлган корхоналар бунёд этилди. Айниқса, пахта тозалаш саноатида муҳим ўзгаришлар рўй берди. Шунинг алоҳида қайд этиш керакки, иқтисодий қийинчиликлар ва мавжуд муаммоларга қарамадан Ўзбекистонда енгил саноат соҳасида амалга оширилган тадбирлар натижасида саноат маҳсулотлари 1960 йилга нисбатан ўсиш суръатига эга бўлганлигини қуйидаги таҳлилларда кўриш мумкин.

ТАДҚИҚОТНИНГ АСОСИЙ НАТИЖАЛАРИ

Хусусан, 1970 йилда республикада саноат маҳсулотларини ишлаб чиқариш 1966 йилга нисбатан 6,25 фоизга, жумладан, Сурхондарё вилоятида 7,5 фоизга, Қашқадарё вилоятида 8,2 фоизга ўсди. Асосан пахта толаси ишлаб чиқариш 113 фоизга, шойи-ипак маҳсулотлари ишлаб чиқариш 133 фоизга ўсди [4].

Саноат маҳсулотларини ишлаб чиқариш жанубий вилоятларда 1970 йилларда маълум ижобий силжишларга эга бўлиб, маҳсулот тури ва сифати бўйича амалий тадбирлар бажарилди. Натижада саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми йилдан йилга кўпайди. Қашқадарё вилоятида 1970 йил саноат корхоналари янги технологик жиҳатдан жиҳозланиши ва қайта

таъмирланиши натижасида маҳсулотлар ишлаб чиқариш кўпайиб, буни кўйидаги манбалар орқали таҳлил этиш мумкин. Қашқадарё вилоятида саноат асосида пахта толаси ишлаб чиқариш 1970 йилда 76.4 минг тоннага, 1973 йилда 104.9 минг тоннага етди [5].

Ўзбекистонда енгил саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор берилиб, енгил саноат маҳсулотлари Марказ манфаатларини қондиришга тўлиқ мослаштирилиб, хом-ашё маҳсулотларини тайёр маҳсулотга келтириб, марказий шаҳарлардаги завод ва фабрикаларга жўнатила эди. Республикада 1970 йилга келиб, енгил саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш 1965 йилга нисбатан 120 фоизга, шунингдек тўқимачилик саноати 112 фоизга, пахта тозалаш саноати 111 фоизга, пойафзал саноати 158 фоизга, тери-галантерия саноати 138 фоизга, тери маҳсулотлари ишлаб чиқариш саноати 165 фоизга ўсди [6].

Республика жанубий вилоятларида енгил саноат маҳсулотлари секин ривожланиб, фақатгина маҳсулотларга бирламчи ишлов берилишига мослаштирилган корхоналар фаолият кўрсатган эди. Жанубий вилоятларда 1970 йилда пахта толаси ишлаб чиқаришга жиддий эътибор берилиб, янги ерларни ўзлаштириш эвазига пахта толаси тайёрлаш кўрсатгичи ўсди. 1970 йилга пахта толаси тайёрлаш Қашқадарё вилоятида 76,4 минг тонна, Сурхондарё вилоятида 115,8 минг тоннага етди [7].

Саноат корхоналарининг ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш қуввати Ўзбекистонда 1985 йилга келиб 1980 йилга нисбатан 241 фоизга, Қашқадарё вилоятида эса 379 фоизга, Сурхондарё вилояти бўйича 226 фоизга ўсишга эришилди [8].

Чунки ушбу йилларда саноат маҳсулотларининг тури ва сифати учун эмас, балки режани бажариш одатий ҳолга айланиб, кўрсатгичларни қўшиб ёзиш орқали, тайёр бўлмаган маҳсулотларни қоғозда бажарилди, деб асос қилиниб олинганлик ҳолати ҳам ушбу кўрсатгичларда қайд этилган фоизларни сохта ва қўшиб ёзилганлигидан далолат беради. Саноатни янги техник асбоб-ускуналар билан таъминлаш, маҳсулотларни замонавий жиҳозлашга умуман эътибор қаратилмади. Саноатни такомиллаштириш ва янги техника ускуналарини яратишга етарли маблағ ажратилмаганлиги туфайли саноат корхоналарида ишчиларга “социалистик мусобақа” тушунчаси кенг сингдирилиб, баландпарвоз чақириқларга катта эътибор берилган эди.

Саноат корхоналарида меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръати Сурхондарёда 1985 йил 119 фоизга, Қашқадарё вилоятида 107 фоизга ошди. Шунга қарамадан саноат корхоналарида иқтисодий қийинчиликлар пайдо бўлиб, корхоналарда хом ашё таъминотида қийинчиликлар юзага келди [9].

Ўзбекистонда, жумладан, жанубий ҳудудларда енгил саноатнинг асосий тараққиёти пахтани қайта ишлаш саноатига асосланганлиги туфайли ишлаб чиқарилган пахта хом ашёсидан олинган тайёр маҳсулотлар эвазига 1989 йилда даромат солиғи суммаси 5,5 миллиард рублни ташкил этган, яъни бир сўмлик маҳсулотларга 1,6 сўмлик даромад солиғи тўғри келган. Ўзбекистонда пахта толасининг 90 фоизи Ўзбекистондан ташқарида қайта ишланганлиги

туфайли ҳар йили 5 млрд. рубл даромад республика хазинасига тушмас эди[10].

ХУЛОСА

Масалага хулоса ясаган ҳолда қуйидагиларни таъкидлаш мақсадга мувофиқдир. Ўзбекистон енгил саноат тармоғи ходимлари қандай қийинчилик ва оғирликлар бўлишига қарамасдан имкон даражасида меҳнат қилдилар. Аммо XX аср 80-йилларидаги маъмурий-буйруқбозлик тизими меҳнаткашларнинг ижодкорлигига маълум даражада салбий таъсир кўрсатувчи омиллар пайдо қилди. Бундай ҳолатда давлат ягона мулк эгаси бўлиб, у иш билан таъминловчига, халқ эса ёлланган хизматчиларга айланиб қолдилар. Бу эса ишчи ва хизматчиларнинг иш натижаларига бўлган манфаатлари ва қизиқишларини сусайтирди. Давлат корхоналарида ишчилар худди бозордаги мардикорларга ўхшаб ишлайдиган бўлдилар. Бундай бошқарув меҳнат жамоалари ва корхоналарнинг қўлоёғини боғлаб қўйиб, бу ҳолат енгил саноат корхоналарининг иқтисодий ва ижтимоий ҳаётида салбий таъсир этмаслиги мумкин эмас эди. Айниқса, 1984-1989 йиллар енгил саноат учун ҳам ғоят қийин ва мураккаб давр бўлди. Узоқ йиллар давомида не-не заҳматлар эвазига босқичма-босқич вужудга келтирилган тармоқ пароканда қилинди, уни ташкилий-иқтисодий жиҳатдан бошқариш тизимига жуда катта зарар келтирилди.

Фойдаланилган манба ва адабиётлар рўйхати

- 1.Первушин С. Об одной из глубинных причин кризисного состояния советской экономики. // Вопросы экономики. 1991, №8. С.3-4.
2. Известия, 1991, 25 март.
3. Каримов И.А. Ватан равнаки учун ҳар биримиз масъулмиз. Том 9. – Т.: Ўзбекистон, 2001. 227-бет.
- 4.Узбекистан за годы восьмой пятилетки (1966-1970 гг.) – Т.: Изд. ЦК КП Узбекистана, 1971. – С.20,22, 23.
- 5.Народное хозяйство Узбекской ССР за 50 лет. – Т.: “Узбекистан”, 1974. – С.91.
- 6.Мирзаев З., Қобилов Э. Сурхондарёда пахтачилик ва Термиз пахта тозалаш
7. Народное хозяйство Узбекской ССР. – Т.: «Узбекистан», 1971. – С.57.
- 8.Народное хозяйство Узбекской ССР. –Т.: “Узбекистан”, 1986. – С.52.
- 9.Народное хозяйство Узбекской ССР. –Т.: “Узбекистан”, 1986. – С.52.
10. Ҳаёт ва иқтисод”, 1991, №8, 6-бет.

Худойкулов У. К.

К.и.н., доцент кафедры «История Узбекистана»

Национальный университет Узбекистана

Ural_karimovich@mail.ru

ИЗМЕНЕНИЯ И ПРОБЛЕМЫ В РАЗВИТИИ ЛЁГКОЙ И ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В ЮЖНЫХ ОБЛАСТЯХ УЗБЕКИСТАНА

АННОТАЦИЯ

В данной статье подробно описано отношение работников промышленных предприятий к жилью в 70-80-е годы 20 века. Также на основе государственного плана проводились практические работы по совершенствованию строительства жилищных, административно-бытовых и служебных зданий, созданию новых строек, вовлечению их в производство. Однако жилищно-строительные организации поручили из-за низкого качества вновь построенных жилых домов, отсутствия внутреннего оборудования, отсутствия водоснабжения и газоснабжения, несоответствия железобетонных зданий местным условиям анализировались как не приспособленные к современным потребностям.

Ключевые слова: Промышленный комплекс, строительная индустрия, жилищный, административно-бытовой, транспорт, связь, железные дороги, Советская власть.

Xudoyqulov U. K.

PhD., associate professor at the department of «History of Uzbekistan»

National university of Uzbekistan

Ural_karimovich@mail.ru

CHANGES AND CHALLENGES IN THE DEVELOPMENT OF LIGHT AND FOOD INDUSTRIES IN THE SOUTHERN REGIONS OF UZBEKISTAN

ABSTRACT

This article describes in detail the relationship of workers of industrial enterprises to housing in the 70s-80s of the 20th century. Also, practical works were carried out on the basis of the state plan in order to improve the construction of housing, administrative-household, and service buildings, to create new construction projects, and to involve them in production. However, housing construction organizations commissioned due to the poor quality of newly built residential buildings, lack of internal equipment, water and gas supply failure,

nonconformity of reinforced concrete buildings to local conditions were analyzed as not adapted to modern needs.

Keywords: Industrial complex, construction industry, residential, administrative-household, transport, communications, railways, Soviet government.